

MLADI I KULTURA - ISTRAŽIVANJE U MEDIJANI, SRBIJA I MONTANI, BUGARSKA

***Ова публикација је направљена уз помоћ средстава Европске уније кроз
Интеррег-ИПА Програм прекограничне сарадње Бугарска-Србија под бројем ССИ No
2014ТС1615СВ007. Јединствено одговорно лице за садржај ове публикације је
Градска општина Медијана, Град Ниш и ни на који начин не може бити тумачен
као став Европске уније или Управљачког тела програма.***

Istraživanje koje je sprovedeno sa mladima u avgustu/septembru mesecu 2020, pripremio je i realizovao Centar za razvoj građanskog društva PROTECTA u saradnji sa volonterima. Upitnik se sastojao od 15 pitanja. Neka pitanja su imala više ponuđenih odgovora, neka sa Da i Ne. Istraživanje je rađeno na uzorku od 30 ispitanika, mladih, uzrasta 15-30 godina koji žive na teritoriji opštine Medijana, Grad Niš, Srbija i uzorku od istog uzrasta koji žive na teritoriji opštine Montana, Republika Bugarska. Istraživanje je bilo fokusirano na temu prisustvo umetnosti i kulture u životima mladih.

Projekat je obuhvatio kvalitativno istraživanje pri čemu je upotrebljen pristup pr pojedinačnih intervjuua (lice u lice). Prednost kvalitativnog istraživanja je što može pružiti detaljnije i sveobuhvatnije informacije, što se od ispitanika i ispitanica mogu dobiti detaljniji odgovori, što pruža bolje razumijevanje problema i veću analitičnost, kreativnost i mogućnost razmišljanja o odgovorima.

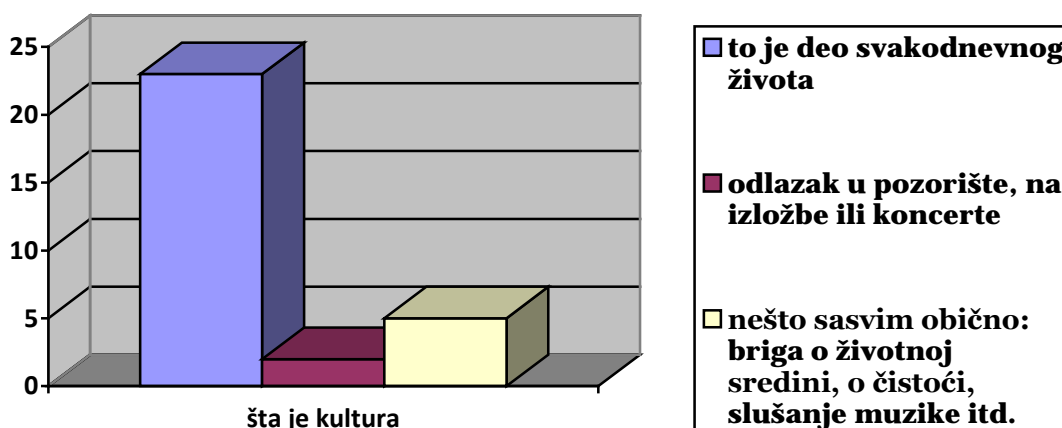
Očekivani rezultati istraživanja:

- utvrditi kulturne potrebe mladih s teritorije opštine Medijana i Montana;
- sagledati kako različite grupe mladih razumeju urbanu kulturu;
- utvrditi da li različite grupe mladih imaju podjednak pristup kulturi;
- razumeti na kakve barijere mladi nailaze pri zadovoljavanju svojih kulturnih potreba i kako se one mogu ukloniti;
- stvoriti osnove za zadovoljavanje potreba mladih iz opštine Medijana i Montana, vezanih za urbanu kulturu;
- omogućiti mladima da daju konkretan doprinos u stvaranju Platforme;

Rezultati istraživanja

Šta za tebe predstavlja kultura?

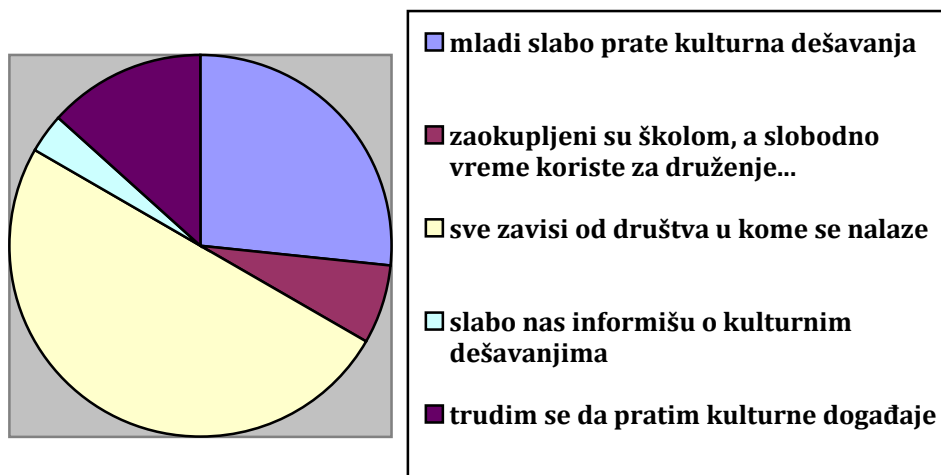
„Kultura predstavlja mnogo toga, od načina na koji neko govori, razmišlja, kako se ponaša“, „To je deo svakodnevnog života“.

Slika 1.

„Da li i koliko mladi prate kulturne događaje?“

„Mladi su okupirani drugim stvarima. Oni su žrtve promjena, tranzicije sistema.“

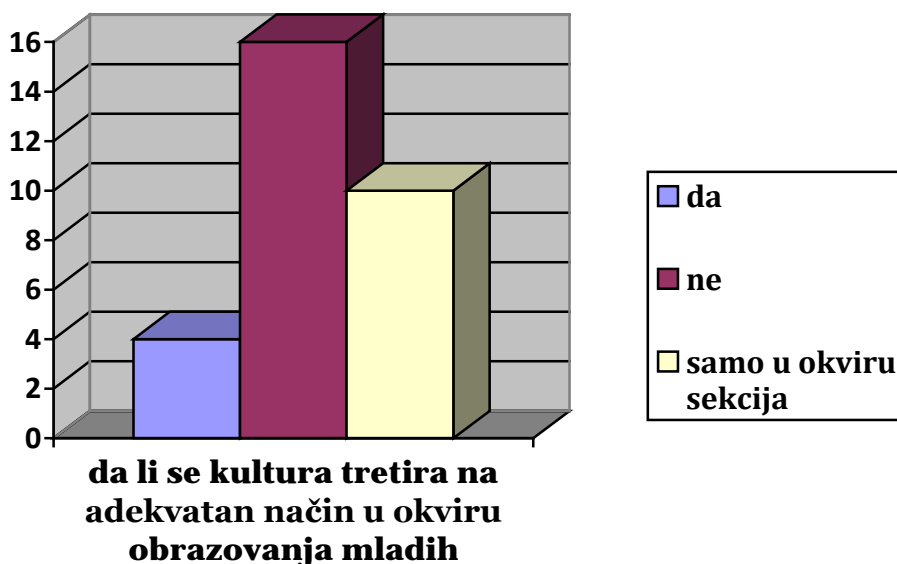
Slika 2.

Mladi ne prate mnogo kulturna dešavanja – od njih 10-toro, samo bi troje otišlo na neku izložbu, predstavu ili koncert. Mladi vole da su u trendu, da rade ono što radi grupa, i to određuje njihovo ponašanje. Sve zavisi od društva u kome se nalaze. Kulturne navike i ponašanja određuju socijalne grupe, jedno je od tumačenja ovakvog stanja. Ima još objašnjenja: „malo je obaveštenja o predstavama“; „kultura se ne reklamira, za događaj se sazna tek pošto se odigrao, ili najviše 1–2 dana unapred“.

Posete kulturnim dešavanjima u skorije vreme imalo je 60% je odgovorilo da je bilo na nekom kulturnom dešavanju. Pozitivno je da svi mladi poznaju bar po dve institucije kulture u Gradu/opštini, i to su uglavnom muzeji, narodno i lutkarsko pozorište, niški kulturni centar, simfonijski itd.

Da li se kultura tretira na adekvatan način u okviru obrazovanja? Da li je kultura deo obrazovanja mladih, koliko je i kako (i kako treba biti)?

Manji deo smatra da se kultura adekvatno tretira u školama: „Škola daje prilike da se razvija kultura!. Većina intervjuisanih, ipak, smatra da „kulturnih sadržaja nema dovoljno u obrazovanju“. Jedan od intervjuisanih smatra: „Kultura se ne tretira adekvatno u okviru obrazovanja, ne obrađuje se na način blizak, prijemčiv mladima, već se više obrađuje istorijski razvoj i vrši puko prenošenje informacija – mada mi se čini da se menjaju stvari. Trebalo bi raditi na razvijanju kritičkog stava i stvaralačkog potencijala mladih, da stvaralački uče, a ne da grupišu informacije“ ili drugi: „Kultura, možda, nije adekvatno predstavljena u obrazovanju, ali samo znanje predstavlja kulturu“, „Mladi prihvataju kulturu samo ako je dio zabave, ne žele da razmišljaju. Oni ne prihvataju kulturu kao vid obrazovanja i kao nacionalni identitet“.

Slika 3.

Nažalost većina mladih misli da kultura tj. kulturna dešavanja jesu dostupna svim mladima, međutim mladi iz seoskih naselja i mladi sa oštećenim sluhom i vidom i mladi OSI, imaju problem da prate kulturna dešavanja. Ispitanici/ce smatraju da se puno toga može učiniti kako bi se to promenilo, i da to nije uvijek povezano s finansijskim sredstvima. „Objekti su nedostupni, za mlade u kolicima. Arhitektonske i urbane barijere mogu se lako ukloniti ako opštine imaju sluha za to. Za to treba da se zalažu i kulturne institucije“.

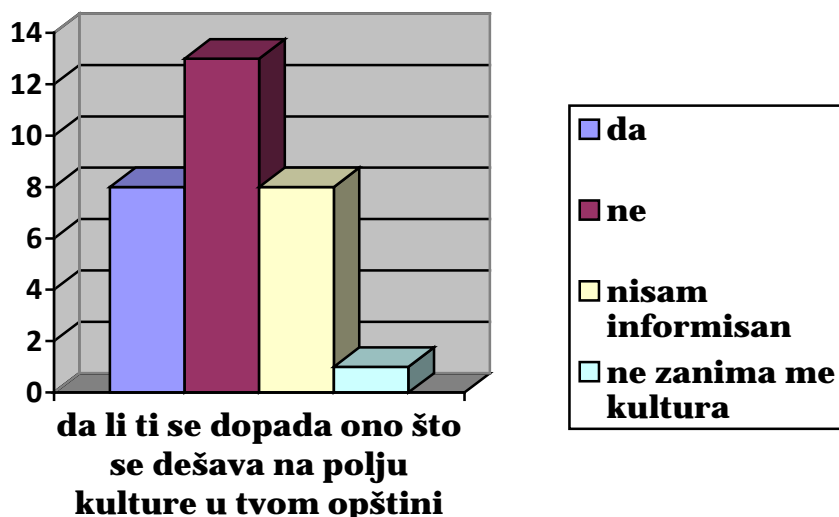
Povezati elemente kulturnog nasleđa s kulturom mladih ne može jedna petina (20%) mladih, dok 63% mogu povezati neki element kulturnog nasleđa u opštini sa kulturom. „Mladima je ono što imaju svakodnevnica, oni nisu svesni bogatstva i lepote koji ih okružuju“, mišljenje je jednog od intervjuisanih.

„Nasljeđem u kulturi se bave isključivo stariji, a mladi ne preterano.“

U suštini, građani/ke, ne samo mladi već i stariji, malo su zainteresovani za sopstveno kulturno nasleđe i za autentičnu kulturu. Porodica u tradicionalnom smislu odumire i tradicija se ne prenosi. Tradicionalni zanati se gube.

Da li ti se dopada ono što se dešava na polju kulture u tvojoj opštini?

Od negativnog stava, a prvenstveno zbog malo informacija o kulturnim događajima neki protestuju „Zimi je mrtvilo, ništa ne događa.“ Mnogima se dopadaju tradicionalne manifestacije: „Kad pomislim na Medijanu, vidim Festival dečijeg stvaralaštva i stvaralaštva za decu, Medijana fest, i to mi je super, autentično je.“ Dok se u Montani mladima sviđa bogat kulturni kalendar sa velikim brojem folklornih događaja na otvorenom. Posebno im je značajan niz međunarodnih festivala. „Sviđa mi se ambijent, otvoreno nebo, kamen, mirisi“, odgovor je jednog od intervjuisanih.

Slika 4.

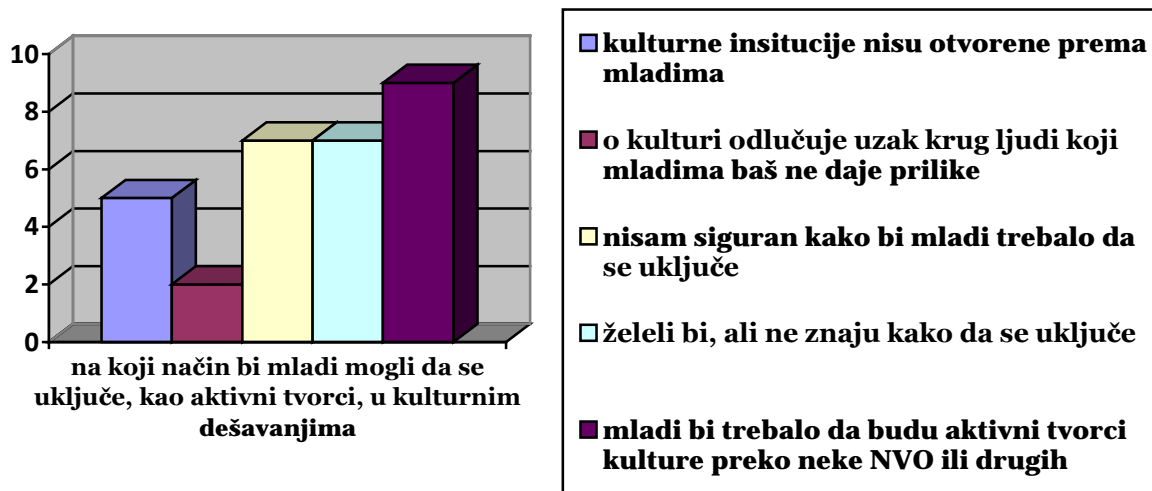
Što se tiče pitanja *koje se odnosi na vrstu kulturnih događaja koje bi voleli u svojoj sredini*, to su uglavnom koncerti, 63% i pozorišne predstave 18%. Smatrajući da su mladi najviše zainteresovani za muziku i muzička događanja, oni predlažu da se, osim koncerata klasične muzike, organizuju i koncerti drugih muzičkih pravaca. „Bilo bi dobro da se obaveštenja o kulturnim dešavanjima daju preko razglasa u školi, da se srednjoškolcima daju popusti za ulaznice, da se organizuju modernije predstave i koncerti za mlade po njihovoj želji.“

„Kao da se kulturne institucije ne trude da uspostave kontakt s mladima. Mogao bi se uspostaviti takav kontakt preko škola.“

„Promenila bih princip i pristup – i dalje bih htela da vidim pozorišnu predstavu, čujem živu svirku, ali na drugačiji način, u drugačijem ambijentu: u Gradskoj kafani, na obali reke... Volela bih da vidim spoj različitih medija.“ „Kulturne institucije nisu otvorene prema mladima. Nisu ni zatvorene – jednostavno su indiferentne.“ One kažu da mladi dođu, ali nemaju program, ne nude interesantne sadržaje. Nema omladinskih politika ni u opštinama“, „O kulturi odlučuje uzak krug ljudi koji mladima baš ne daje prilike“ ...

Jedan manji deo mladih bi voleli da budu tvorci kulturnih dešavanja u Gradu, 8% ali ne znaju kako i na koji način da se uključe. „Mladi bi se uključili i kao kreatori kulture, a ne samo kao konzumenti. Mogli bi da prerade, na primer, pozorišne komade i da ih, u svojoj režiji, načine interesantnijim za svoje vršnjake.“

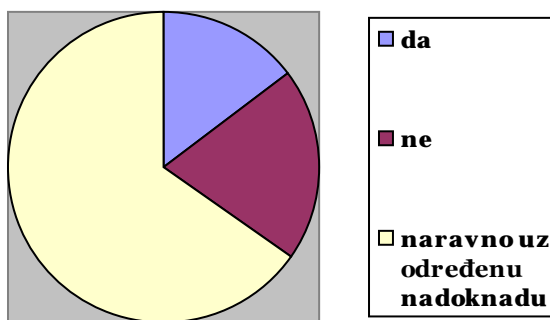
„Kulturni centri bi trebalo da budu stožeri kulture mladih – da nađu sisteme za uključivanje mladih, da angažuju srednjoškolsku omladinu da stvara filmove, književnost, amaterske predstave; da otvore prostor za stvaranje.“ Treba stimulisati interesovanja mladih i uključiti ih u kulturne tokove, a to se može najlakše uraditi preko škola. „Treba dosta da se radi na razvijanju svesti mladih, posebno sada jer duh vremena negativno utiče i na njih“. Srednjoškolce treba pitati za ideje, omogućiti im da sami stvaraju kulturne sadržaje, da organizuju književne ili poetske večeri na svoj način, da pokrenu časopis, treba ih uključiti da sami prave scenarije, da budu autori predstava, kao što su jednom prilikom deca sama snimila film. Sve zavisi od toga koliko su motivisani.

Slika 5.

Da li bi mladi radili volonterski (s plaćenim dnevnim troškovima)?

Mišljenja o ovom pitanju su podeljena. Oko pola intervjuisanih smatra da „ima puno mladih koji bi volontirali“ i da je „veoma dobro da to rade, da steknu iskustvo i probaju više stvari u životu, da vide kako ide organizacija stvari“. „Volonterstvo nije dovoljno promovisano i afirmisano kod nas. Govori se, obično, uopšteno o njemu, ali ne i o beneficijama koje donosi (sticanju iskustva, upoznavanju ljudi, stvaranju kontakata...)“

Slika 6.

Da li postoji informisanost o tome kako mladi zarađuju od kulture u zemljama Evropske unije ili u regionu? Samo je jedan od intervjuisanih imao neka saznanja u vezi s ovim: „Ne znam koliko mladi zarađuju od kulture u EU, ali u Norveškoj sam vidio neke koji jako vole to što rade, bez obzira koliko zarađuju, što je lepo videti“.

Na pitanje **da li se od kulture može zaraditi**, i da li mladi imaju informaciju kako mladi zarađuju od kulture u zemljama Evropske unije ili region, više od 50 % mladih misli da verovatno može, samo da je to teško u njihovoj sredini.

Zaključak i preporuke za kulturnu politiku

Za mlade kultura označava različite pojmove: od opštih vrednosti kao što su vaspitanje, obrazovanje, sloboda, kreativnost, smisao društva i izraz ličnog razvoja; preko odlazaka u pozorište, na izložbe, koncerte itd; pa do ličnog bavljenja umetničkim aktivnostima.

Dve osnovne strategije za postizanje efikasnog umetničkog obrazovanja, koje takođe mora biti uključeno u kulturnu politiku, su:

- **relevantno i efikasno obrazovanje nastavnika i umetnika, kao i**
- **razvoj partnerstva između obrazovnih institucija i institucija kulture.**

Ostale preporuke upućene kreatorima kulturne politike su:

- definisati lokalnu kulturnu politiku za decu i omladinu u svakom gradu/opštini;
- uključiti mlade u razvoj kulturne politike;
- definisati opštu – generalnu strategiju kulturnih institucija za decu i mlade sa zajedničkim ciljevima; inovativni pristup i nove tehnologije u promovisanju i približavanju kulture i umetnosti mladima;
- obezbediti programe beneficija kulturne potrošnje za mlade;
- postaviti umetničko obrazovanje na listu prioriteta modela kulturne politike;
- podsticati inovativne pristupe i primene novih vizija učenja kroz umetnost;
- obezbediti materijalne resurse neophodne za efikasno pružanje umetničkog obrazovanja.

Institucije treba da promovišu vrednost i značaj umetničkog obrazovanja, podrže profesionalni razvoj i prosperitet nastavnika i umetnika i kreiraju kooperativne projekte neformalnog umetničkog obrazovanja. Saradnjom kulturnih institucija i škola poboljšalo bi se obrazovanje nastavnog kadra i pomoglo da se kultura približi mladima na interesantan i zanimljiv način.

Kulturne događaje treba organizovati na drugačiji način (npr. koncerte u drugačijem ambijentu); spojiti različite umetnosti. Potrebno je više koncerata različitih muzičkih žanrova, uz učešće amaterskih grupa kojima je neophodno predstavljanje. Mentorski rad starijih umetnika pomogao bi mladima da se ohrabre i uključe u kulturna dešavanja i aktivno stvaraju umetnički život u svom okruženju.

Arhitektonske promene u gradu treba da omogućе uključivanje mladih sa posebnim potrebama u kulturna dešavanja. A posebnim akcijama treba omogućiti da kultura bude lakše dostupna mladima u ruralnim sredinama. Za mlade slabijeg materijalnog stanja treba obezbediti besplatne ulaznice za predstave ili koncerte.

Kulturni centri bi trebalo da budu stožeri kulture mladih – da uključuju mlade, angažuju ih u svojim filmskim, pozorišnim, književnim ili drugim aktivnostima. Mladim umetnicima su potrebni stariji i iskusniji umetnici/menadžeri kako bi mogli da se lakše uključe u kulturna dešavanja .